

Willy Vandersteen tekende antisemitische spotprenten

Kaproen, een cartoonist die spotprenten maakte in de lijn van de Nieuwe Orde, was een pseudoniem van Willy Vandersteen.

Willy Vandersteen, de geestelijke vader van 'Suske en Wiske', tekende tijdens de tweede wereldoorlog antisemitische spotprenten. Historici hebben een jarenlang onderzoek – gefinancierd door de erven Vandersteen – naar de oorlogsjaren van de tekenaar afgesloten met even harde als onloochenbare resultaten. Kaproen, een cartoonist die spotprenten maakte in de lijn van de Nieuwe Orde, was een pseudoniem van Willy Vandersteen. In 1942 publiceerde hij het boekje 'Zóó zag Brussel de Dietsche Militanten'. Met een tekst van Bert Peleman, op dat moment hoofdredacteur van *De Illustratie*, waarvoor Vandersteen een onschuldige strip maakte. In 2011 verschijnt bij Standaard Uitgeverij een boek waarin het werk van Vandersteen tijdens de oorlog (hij tekende ook anti-naziprenten, vorig jaar gepubliceerd in *Brabant Strip*) zal worden belicht, en in zijn context geplaatst.

Dat Vandersteen tijdens de bezettingsjaren strips en illustraties tekende voor diverse bladen (zoals *De Illustratie*), dat was al genoegzaam bekend. Collaborerende bladen, uiteraard, want in die jaren waren er geen andere. Of het zou om een echt verzetsblad moeten gaan. In stripmiddens circuleren al jaren geruchten dat Kaproen niemand minder dan Vandersteen zou zijn.

Voor het eerst kwam de identiteit van Kaproen ter sprake in de jaren '70, toen Cees Coenders – uitgever van het blad *CISO Stripgids* – een exemplaar van een boekje met cartoons van een zekere Kaproen vond in een antiquariaat. Hij bezorgde het aan Jan Smet, die grote gelijkenissen zag met het werk van Vandersteen. Hij vroeg aan Vandersteen op de man af of hij dit boekje gemaakt had, maar die ontkende formeel. Het boekje van Smet belandde in de collectie van de Nederlandse stripverzamelaar Hans Matla.

Later zou het stripinformatieblad *Brabant Strip* de kat de bel aanbinden. Het blad zag eveneens grote gelijkenissen tussen het werk van Vandersteen en Kaproen, en schreef het toe aan Vandersteen. Maar 'The Smoking Gun', het waterdichte bewijs, ontbrak. Tot vandaag. Uit onderzoek blijkt nu dat Vandersteen niet alleen dat ene boekje illustreerde, daarnaast tekende hij ook verschillende cartoons over 'Bart de Brigademan' in het collaborerende dagblad *Volk en Staat* van dezelfde uitgever. Peleman en de uitgever van het boekje werden veroordeeld voor collaboratie.

"In opdracht van de kinderen Vandersteen doken enkele historici van het Geheugen Collectief in de archieven en vonden een stuk waaruit blijkt dat de vergoedingen voor de tekeningen van Kaproen wel degelijk voor Vandersteen waren en een lijst met pseudoniemen en werkelijke namen. De bewuste documenten bevinden zich in het procesdossier van *Volk en Staat*. Willy Vandersteen werd, ondanks zijn aanwezigheid in deze dossiers, in tegenstelling tot vele

anderen niet veroordeeld voor collaboratie." Aldus een persbericht dat Standaard Uitgeverij vandaag naar het agentschap Belga verstuurde.

"Als kinderen van Willy Vandersteen zijn we geschrokken dat onze vader de auteur is van die tekeningen. Het paste niet bij het beeld dat wij hadden en de manier waarop wij onze vader gekend hebben," stelt Helena Vandersteen namens de familie in een reactie. "Nadat wij zekerheid hadden, hebben we de uitgeverij gevraagd om het volledige verhaal in boekvorm te publiceren. Wij hebben de artiest Willy Vandersteen nooit als een heilige willen voorstellen. Het is te gemakkelijk om de fouten van een striptekenaar af te doen als naïviteit of jeugdzonden. Wie zijn artistieke nalatenschap wil eren, moet ook de zwarte bladzijden durven erkennen. Daarom vinden wij het belangrijk dat ook deze periode bekend is en in detail beschreven wordt."

Standaard Uitgeverij heeft positief geantwoord op die vraag, en zal het boek wellicht in de loop van volgend jaar uitgeven. "Aan de betrokken historici van het Geheugen Collectief zal gevraagd worden om op basis van dit en ander materiaal een boek te maken over de oorlogsjaren van Willy Vandersteen. Wij voorzien de publicatie van dit boek najaar 2011. Het boek zal niet zoveel nieuwe feiten bevatten, maar wel de context schetsen en documenten beschrijven die een en ander staven."

De uitgeverij denkt niet dat dit nieuws impact zal hebben op de populariteit van Suske en Wiske, die dit jaar hun 65ste verjaardag vieren. "Ik denk dat dit zeer ver afstaat van waarom de lezers zo van Suske en Wiske houden. Je ziet hetzelfde bij Hergé en Kuifje. We denken echter dat het zeer moedig is van de familie Vandersteen dat ze deze periode niet onder de mat wil vegen. Integendeel, ze willen dat het beeld dat van Vandersteen verder leeft een volledig beeld is. Het beeld van een artistieke reus en een rasverteller die veel goede dingen gedaan heeft, maar die ook fouten begaan heeft."

Het team van Geheugen Collectief dat dit onderzoek uitvoerde, bestaat uit historici die gespecialiseerd zijn in verschillende aspecten van de Tweede Wereldoorlog: Els Buffel schreef haar masterscriptie over het culturele leven tijdens de Tweede Wereldoorlog; Aline Sax doctoreert over de Vlaamse collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog; Pieter Serrien is gespecialiseerd in het dagelijkse oorlogsleven; Veronique Van Humskerke is gespecialiseerd in nationalisme en nationalistisch discours; Selm Wenselaers doet onderzoek naar de Jodenvervolging in Brussel.

13 September 2010, 15:00 toonhorsten

<http://www.stripturnhout.be/2010/09/willy-vandersteen-tekende-antisemitische-spotprenten/#more-7242>